

KORUPCE A VEŘEJNÉ ZAKÁZKY

ZJIŠTĚNÍ A DOPORUČENÍ

MAĎARSKÝ BOJ PROTI KORUPCI

Jak vyplývá z následujícího textu - maďarská vláda v posledních letech věnovala této problematice velkou pozornost. Důkladné hodnocení dosažených cílů však není většinou dostupné.

ETAPY BOJE PROTI KORUPCI

2011: Prohlášení o společných a efektivních opatřeních vládního boje proti korupci podepsané ministrem veřejné správy a spravedlnosti, předsedou Státního kontrolního úřadu, předsedou Nejvyššího soudu a generálním prokurátorem. Prohlášení je bezprecedentní v Maďarsku i na celém světě.

2012: Vláda přijala unesení o opatřeních vlády proti korupci a o přijetí Programu prevence korupce ve veřejné správě (v návaznosti na klíčový projekt nazvaný Mapování korupčních rizik - obhajoba kultury veřejné správy založené na integritě /lépe známý jako Projekt integrity/, který realizoval Státní kontrolní úřad a byl úspěšně ukončen v březnu 2012). V rámci programu prevence korupce ve veřejné správě byla Ministerstvem veřejné správy a spravedlnosti přijata Zelená kniha obsahující profesní etický kodex pro veřejnou službu, jako i etické zásady, které by měly být přijaty státními orgány. Doporučení uvedené v knize chrání zaměstnance veřejné správy, zlepšují organizační transparentnost a slouží jako referenční bod při řešení všech etických dilemat, která se mohou objevit. V zájmu podpory koordinovaných etických předpisů, úřady veřejné služby a centrálně financované instituce budou moci vytvářet své vlastní přizpůsobené pracovní a organizační etické kodexy na základě usměrnění stanovených v Zelené knize.

Vládní program prevence korupce nabízí zvýšenou ochranu při podávání oznámení.

2013: Nové národní kurikulum obsahuje informace o aktivitách zaměřených proti korupci, výsledkem čehož se otázky korupce na úrovni komunit a společnosti jako celku stanou součástí etické výchovy žáků v 9. - 12. třídě.

Vláda schválila nařízení o **systému řízení integrity** orgánů veřejné správy jako procesních pravidlech vztahujících se na jednání s lobbisty. Jedná se o první zákonnou úpravu zaměřenou vyloženě na posílení integrity v Maďarsku. Organizačně nezávislé státní orgány musí vyjmenovat poradce pro integritu, kteří zodpovídají za řízení integrity jako zaměstnanci na plný nebo částečný úvazek, v závislosti na velikosti a úrovni korupčních rizik v konkrétní organizaci. Poradci integrity podléhají přímo vedoucímu organizace a v některých případech i orgánu dohledu. Každá organizace si musí stanovit strategické a roční cíle pro integritu, stejně tak jako systém ukazatelů na měření jejich dosažení. Státní orgány musí také pravidelně posuzovat rizika korupce, která se jich mohou týkat a hodnotit aktuální stav vnitřního kontrolního systému určeného na eliminaci těchto rizik. Na základě toho musí vypracovat roční akční plán s cílem napravit odhalené nedostatky. Výsledky akčních plánů musí být sledované a komunikované uvnitř i mimo organizaci. Na základě odhalených rizik, akčních plánů a přijatých opatření musí státní orgány připravit výroční správu integrity, kterou zpřístupní veřejnosti.

Vláda schválila první akční plán v rámci závazků Projektu otevřeného vládnutí (zlepšení zveřejňování fiskálních údajů, zlepšení vyhledávání údajů ve veřejných zakázkách, zlepšení zveřejňování zakázek uzavřených v zájmu využívání veřejných majetků a fondů, systém kontroly integrity ve veřejném sektoru a publikování informací a boji proti korupci a integritě).

Podle MVO ale došlo, po přijetí legislativní úpravy zákona o svobodném přístupu k informacím, k omezení přístupu k informacím, proto některé MVO skončily svoje působení v expertně konzultační skupině.

2014: Byla zrušena Národní rozvojová agentura, které hlavní náplní práce byla správa čerpání eurofondů. Její úkoly byly rozděleny mezi Úřad předsedy vlády a ministerstva. Transformace má za úkol efektivnější využívání eurofondů, včetně snížení korupce.

Byla vytvořena sekce Boje proti korupci v rámci ministerstva vnitra. Úkolem sekce je dohled nad plněním závazků vyplývajících z otevřeného vládnutí a koordinace vládního protikorupčního programu.

Ministerstvo vnitra publikovalo hodnotící zprávu týkající se zlepšení profesionální etiky v rámci policie. Především šlo o školení státní správy a vypracování etických kodexů. MVO souhlasily se splněním cílů uvedených v této zprávě.

Úřad státní kontroly publikoval závěry průzkumu, co se týče integrity. Podle studie došlo ke zvýšení zájmu o účast v tomto projektu ze strany veřejné správy. Studie však jen konstatuje, že "dobré veřejné instituce se stávají ještě lepšími ve snižování korupce". Výsledky týkající se měst a obcí poukazují na velké rozdíly ohledně korupčních rizik nebo účinnosti kontroly korupce.

2015: Začali veřejné konzultace o návrhu Národního programu prevence korupce (2015 - 2018). Návrh uvádí jako priority: integritu, veřejné zakázky, transparentnost, financování politických stran, přiznávání majetku, ochranu oznamovatelů, lepší kvalitu byrokratických procesů, regulaci transparentního podnikatelského sektoru a vzdělávání.

Vzdor své ambicióznosti, obsahuje program jen všeobecné směrnice pro konkrétní cíle. Jen některé části programu se začnou realizovat tento rok (většinou jako aktualizace nebo pokračování předcházejícího programu). Plány pro tento rok zahrnují:

- návrhy zákonů, které by měly spřesnit a rozšířit (na aktéry mimo vlády) přístup založený na integritě
- revize pravidel týkajících se konfliktu zájmů
- možná změna ve financování politických stran
- návrh na změny pravidel přiznávání majetku
- přezkoumání možnosti elektronické registrace oznámení o podezření z korupce, jako i návrh zákona o finanční pomoci ohroženým oznamovatelům
- činnosti a rozhodování veřejné správy by měly být přehodnoceny z pohledu možné automatizace a efektivnosti
- nové vzdělávací prvky o integritě pro širší veřejnost a znalosti ve věci boje proti korupci by měly být zahrnuty do „jádra“ vzdělávacích programů středních škol

Národní ochranná služba publikovala k veřejným konzultacím návrh Druhého akčního plánu v rámci nového Projektu otevřeného vládnutí. Protože vláda nereagovala na podmínky účasti navržené ze strany MVO (týkající se legislativních omezení přístupu k informacím), většina z MVO odmítla další spolupráci. Značná část záměrů Druhého akčního plánu je víceméně formální nebo opakuje předcházející nesplněné cíle.

Maďarská Transparency International v rámci hodnocení Národního protikorupčního programu z března 2015 kritizuje nedostatečnou pozornost věnovanou dostupností údajů týkajících se veřejných financí. Důvěryhodnost strategie zpochybňuje podle TI především skutečnost, že se v parlamentu odhlasovaly

takové zákony, které umožňují utajování informací o veřejných financích. Další nedostatky je možné vidět především ve sférah veřejných zakázek a financování politických stran. Třebaže strategie zahrnuje zveřejňování mnohem širšího okruhu informací v rámci veřejných zakázek, nový zákon o veřejných zakázkách obsahuje jen nedostatečné kritérium "postupného zavedení protikorupčních opatření". Strategie v oblasti financování politických stran není rovněž dostatečně ambiciózní, protože požaduje jen přezkoumání existujících právních předpisů, tvrdí TI, a i to jen na základě zkušeností Státního kontrolního úřadu, který má v potlačování korupce přinejmenším pochybnou pověst. Pokud vláda opravdu chce skoncovat s korupcí finančních prostředků politických stran, kromě pravidel financování politických stran by měla dbát i na pravidla financování volebních kampaní a to na základě poznatků z monitorování kampaní mimovládními organizacemi jako je TI, tvrdí TI.

Davide Torsello, 2015, Culture, Organizational Change and The Bounded Morality, University of Bergamo, Itálie, doplněné a aktualizované Dr. Anitou Koncsik z MVO K-Monitor, Budapešť, Maďarsko a spolupracovnicí SKAMBA Veronikou Vighovou

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ (NE)KORUPČNÍ VÝKON VEŘEJNÉ SPRÁVY V MAĎARSKU

Přes rozmanitost a sofistikovanost nového systému na kontrolu integrity ve veřejné správě, korupce v Maďarsku zůstává rozšířeným problémem. Počet případů korupce v politice a ve veřejné správě se v průběhu let nesnížil. Dávání a přijímání dáreků vnímají respondenti jako produkt maďarské kultury, které vznik se datuje do různých časových období.

Pokud jde o jednotlivé faktory (**osobní a individuální**) byly identifikovány jako faktory ovlivňující etiku práce zaměstnance veřejné správy, osobnost pracovníka ve veřejné správě, jeho/její rodinné zázemí, úroveň finančního zabezpečení, úroveň vzdělání a odborné přípravy a všeobecná predispozice k pozitivní pracovní morálce

Funkční/strukturální kauzace jsou ty, které se týkají fungování organizace a její kultury. Tyto faktory zahrnují: výšku mezd, čas potřebný na poskytnutí veřejné služby (dlouhá doba zpracování služeb podporuje korupci), dostupnost angažovaných pracovníků, otevřené kancelářské prostory, které eliminují soukromou interakci se zákazníky (ale i nadměrná a častá restrukturalizace veřejných organizací může přispět ke snížení integrity mezi úředníky), přechod ke službám on-line, dobře napsané kodexy chování a jasné politiky integrity, prosazování etických principů ze strany vedení.

Davide Torsello, 2015, Culture, Organizational Change and The Bounded Morality